

versszakról, mint egységről is beszélt (l. 7. o.) —, semmit sem vonnak le az értekezés becséből.

A beszámoló második része a német nyelv tanításáról szól a gymn. III. és IV. osztályában. Tudatában volt a nagy nehézségnek, melylyel tanár, tanuló, szülő stb. megküzdeni kénytelen, hogy oly egynyelvű helyen, minő a mi Alföldünk e tája, a német nyelvre sikerrel oktathassanak. Azért az anyag feldolgozása még tüzetesebb, mint a magyar olvasmány-nál és inkább a nyelvtani szabályok helyes alkalmazására fordít gondot, mint magának az olvasmánynak, erkölcsi momentumaira, a miről ugyan szó volt, bár csak a magyar olvasmánynál, a módszeres értekezleten (l. 21. o.), de a dolgozatban, már a német részben, nem igen van nyoma. A feldolgozás módja mintaszerű; de rendkívül nehéznek vélem, különösen a gymn. III. vagy akár IV. osztályában, midőn még csak egy, legfeljebb másfél évig tanultak németül. Helyes, hogy szórendre, a német kifejezésekre, a latin nyelvvel egyező és a magyartól különböző nyelvi sajátságokra kelyezi a fősúlyt; egyes mondatok azonban nagyon is hosszúak, többszörösen összetettek, így ezeknek szerkesztése, elemzése, magyarból németre fordítása meghaladja a tanulók német nyelvi készségét; elégséges az ily kezdő fokon, még a IV. osztályban is, ú. n. tő-, majd bővített mondatok szerkesztése, a szórendi szabályokat, kifejezéseket így könnyebben és alaposabban elsajátítják a tanulók. Helyes, hogy az összefoglalásnál a rövid tartalmat jegyzékbe foglalják és hogy a feldolgozott anyag köréből választják az írásbeli dolgozatot.

(Szeged.)

VAJDA (WEILLER) GYULA.

VEGYESEK.

— Jenai szüneti cursusok. A jeni szüneti cursusok már nem idegenek a magyar tanítóvilág előtt. Évről-évre akad a sok nem német látogató sorában néhány magyar ember is, középiskola, polgáriskola, népiskola emberei, vegyesen. Vonzza őket, úgy látszik, első sorban a pädagogia, melynek itt Rein előkelő képviselője, de vonzza őket a cursusok egyéb nyelvi, irodalmi, culturtörténeti, természettudományi anyaga is, és vonzza őket — last not least — a szép, classikus vidék, a gyönyörű Thüringia is, benne Jenán kívül Eisenach a Wartburggal, Weimar, stb.

Az idei cursusokról ép az imént jelent meg az új, sokat ígérő programm. A cursusok aug. 2-ikától aug. 22-ig tartanak. Két nagy csoportra oszlanak: A) Általános továbbképző cursusok hölgyeknek és uraknak. B) Speciális továbbképző cursusok középiskolák természettudományi tanárai számára. Az A) a cursusok ismét háromfélék: I. 1. Botanika,

2. Geologia, 3. Physiologia, 4. Psychologia, 5. A német cultura története, 6. A jelenkor vallásos áramlatai, 7. A nők inséges helyzete és a diakonia, 8. Goethe Faustja.

II. *Pædagogiai cursusok*: 1. Általános didaktika, 2. Speciális didaktika, 3. Iskolai hygienia, 4. Abnormis gyermekek és nevelésük, 5. A gyermekpsychologia pædagogiai szempontból, 6. Fröbel-féle pædagogia a gyermekertben és iskolában, 7. Az iskolai élet és formái, 8. A munkára oktatás elmélete.

III. *Nyelvi és irodalmi cursusok* nem németek számára: 1. Elemi cursus a német nyelvben, 2. Nyelvi és irodalmi cursus haladottak számára.

A *B)* alatti speciális cursusok állanak a következőkből: 1. Bevezetés botanika-mikroszkopikus és növényphysiologiai kísérletekhez, 2. Botanika, 3. Physikai demonstratiók, 4. A földtörténet régibb korszakai és az állat- és növényvilág haladó fejlődése és terjedése, 5. Hely- és időmeghatározás gyakorlatokkal a csillagászati observatoriumban, 6. Gyakorlati tanfolyam a zoologiában, 7. Utmutatás vizsgálatokhoz spectralis és polarizációs készülékekkel, 8. Gyakorlatok üvegfúvásban.

E tanfolyamokon kívül 4 nagyobb kirándulás is lesz (Schwarzburg, Weimar, Eisenach, Dornburg). — A cursusok titkárságának czime Hugó Weinman, Spitzweidenweg I. Magyarországi érdeklődőknek szívesen szolgál közelebbi felvilágosítással, illetőleg programmal: *Dr. Waldapfel János*, gyakorlólőgymnasiumi tanár, Trefort-utca 8.

— **Rousselot atya új módszere.** Nagy csodálkozással olvastam Bakos János cikkét a *Magy. Pædagogia* ez évi 1. számában, mely Rousselot abbénak egy csodatévő készülékéről ad hirt. Noha magam is figyelemmel kísérem Rousselotnak, ennek a kiváló phonetikusnak munkásságát, erről a gömbről és tollról, mely megtanítja az embert oly hangok képzésére, melyeket előbb nem tudott kiejteni, soha és sehol sem olvastam. Kár, hogy Bakos János nem mondja meg, hol látta ezt a készüléket, vagy hol olvasott róla, hogy így mások is tudomást vehessenek erről az új tudományos vívmányról. Én az ő cikkét olvasva, azt sejtem, hogy Bakos félreértette Rousselotnak valamelyik dolgozatát, mely az ő hangíró készülékeiről szól, s így született meg a *Magy. Pædagogia*-beli cikk. Kár, hogy e teljesen tájékozatlan dolgozat alapján Roboz József (*Magy. Pæd.* 4. sz.) neki megy Rousselot egész munkásságának, s oly kicsinyítő hangon beszél róla, a mint erről a nagy tudományu s kiváló érdemeket szerzett tudósról beszélni nem illik. Rousselot valószínűleg teljesen ártatlan abban a dologban, a mibe Bakos János keverte. Munkái pedig fényes bizonyítékul szolgálnak a mellett, hogy nagyon jól tudja ő, mi a dadogás és mi a hebegés. — Még csak azt jegyzem meg, hogy Bakos János rosszul

fordítja a «*phonétique experimentale*»-t gyakorlati phonetikának (ennek semmi értelme sincs), magyarul helyesen kísérletező phonetikának nevezhetjük.

Balassa József.

— Az 1900. évi párisi nemzetközi kiállításon tartandó kongresszusok szabályzatából közöljük a következő bennünket érdeklő szakaszokat.

2. §. Az 1900-ik évi kiállítás nemzetközi kongresszusai tizenkét csoportba vannak beosztva, a mint következők :

- I. csoport. Nevelés- és oktatásügy.
- II. » Művészet, iparművészet, szépirodalom, színművészet, történelem, régészet.
- III. » Matematikai tudományok (matematika, mechanika, csillagászat, geodesia).
- IV. » Fizikai és vegytani tudományok, és ezeknek alkalmazása (physika, vegytan, meteorologia, fizikai és vegyészeti iparágak).
- V. » Természettudományok (földtan, ásványtan, növénytan, állattan, boncztan, élettan, embertan).
- VI. » Orvosi és gyógyszerészeti tudományok.
- VII. » Alkalmazott mechanika, mérnöki tudomány és tengerészeti technika, közlekedési eszközök.
- VIII. » Mezőgazdasági tudományok (agronomia, mezőgazdaság, szőlészet, mezőgazdasági iparok, kertészet; erdészet, vadászat, halászat).
- IX. » Nemzetgazdaság, törvényhozás, statisztika.
- X. » Társadalmi tudományok (társadalmi gazdaság, egészségügy, jótékonyág).
- XI. » Gyarmatügy és földrajzi tudományok (földrajz, fizikai földrajz, tudományos és földrajzi kutatások).
- XII. » Ipar és kereskedelem (általánosságban).

3. §. Az 1900-ik évi kiállítás nemzetközi kongresszusai a francia kormány védnöksége alatt állanak.

A kormány védnöksége a közigazgatási hatóságokat, a kongresszusokon nyilvánított vélemények vagy az ott hozott határozatok tekintetében bármiképp sem fesélyezheti. Vallás- és politikai kérdések tárgyalása egyáltalában tilos.

5. §. Az 1900-ik évi kiállítás kongresszusaira vonatkozó összes levelezések a vezérbiztoshoz (Commissaire général) címzendők. (Ügy-

kezelési vezérigazgatóság, Direction générale de l'Exploitation, — Kongresszusok, Congrès).*

6. §. A nemzetközi kongresszusokra vonatkozó kérelmek és azoknak szervezetét illető kérdések tanulmányozásáról tizenkét, a 2. §. alatt felsorolt csoportnak megfelelő külön csoportbizottság gondoskodik; a bizottsági tagokat a vezérbiztos előterjesztésére a kereskedelem-, ipar-, posta- és táviróügyi miniszter nevezi ki. Ezen bizottságok mindegyike saját kebeléből elnököt, egy alelnököt és egy titkárt választ.

7. §. A kongresszusok szervezése és vezetése, nemkülönben a csoportbizottságok által előterjesztett javaslatok felülbíralata az országos bizottság hatáskörébe utaltatik, mely a kiállítás ügykezelő igazgatójával egyetértésben működik.

Az országos bizottság a következő tagokból áll:

1. A kereskedelem-, ipar-, posta- és táviró-miniszter által a vezérbiztos előterjesztésére az előbbi szakasz alapján szervezett csoportbizottságok kebelén kívül kinevezett egy elnök és három alelnökből.

2. A csoportbizottságok elnökei és alelnökeiből.

3. Egy a kongresszusok szervezésére kiküldött vezérmegbizottból (délégue principal).

4. Egy a vezérbiztos által kijelölt előadó- és titkárból.

8. §. A jelen szabályzat végrehajtására szükséges részletes utasításokat az országos bizottság dolgozza ki.

10. §. Az országos bizottság tagjai minden kongresszuson szabad bemeneti joggal bírnak, tanácskozási joggal azonban csak azokon a kongresszuson vehetnek részt, a mely kongresszusoknak tagjai.

11. §. A különféle kongresszusok megtartását indítványozó bejelentéseknek tartalmazniuk kell az illető kongresszus általános programját és megjelölendő a kongresszus által elérni szándékolt cél is.

A bejelentő kérvényben felsorolandók a kongresszus megtartását kezdeményező személyek neve és megjelölendő az is, hogy a bejelentett kongresszus mennyiben képezi valamely előbbi kongresszus folytatását.

13. §. A csoportbizottságok mindegyike illetőségi körében megállapítja azon kongresszusok jegyzékét, melyeknek megtartását kívánatosnak tartja; a vezérbiztos ezen jegyzéket az országos bizottság felülvizsgálata alá bocsátja.

14. §. A nemzetközi kongresszusok a jelen szabályzatban foglalt általános határozmányok keretén belül szervezetüket és igazgatási teendőiket maguk állapítják meg. E célból minden kongresszus számára egy szervező bizottság alakíttatik, melynek feladata a kongresszusi

* M. Alfred Picard Commissaire général de l'Exposition internationale de 1900. Paris. 2. Avenue Rapp.

munkálatokat előkészíteni és a kongresszust az igazgatóságnál képviselni.

15. §. A szervező bizottságokat a csoportbizottságok előterjesztésére az országos bizottság véleményének meghallgatása után a vezérbiztos nevezi ki.

A kongresszus megtartását kezdeményező személyek tagjai a szervező bizottságnak.

16. §. Korábbi kongresszusoknak folytatását képező kongresszusoknak megengedhető, hogy az 1900-ik évi kiállítás nemzetközi kongresszusai sorában eddigi szervezetük érintetlen fentartása mellett vegyenek részt. Ily kongresszusokat az igazgatóságnál egy a vezérbiztosnál bejelentett és általa elfogadott szervező bizottság képviseli.

17. §. A szervező bizottságok a kongresszusi tanácskozások általános programját, az előre készítenendő jelentés tárgyát képező kérdések és a kiszemelt előadók névjegyzékét, az ülések előrelátható számát, az illető kongresszus megtartására javaslatba hozott időpontot és a gyűlések számára szükséges helyiségekre vonatkozó kívánságokat legkésőbb 1899. évi október hó 1-ig a kiállítási igazgatóság elé terjeszteni kötelesek.

18. §. Az üléseken csak kongresszusi tagok, a francia hatóságok kiküldöttei és a külföldi kormányok kiküldöttei terjeszthetnek be munkálatokat és vehetnek részt a vitatkozás és tanácskozásokban. A jogosultak részére a kiállítás ügykezelő igazgatója a csoportbizottságok javaslatára, személyre szóló jegyeket állít ki.

19. §. A kongresszusi jegyzőkönyvek kinyomatásáról és kiadásáról, valamint az ellenőrzésről az országos bizottság gondoskodik. A közéletből eredő költségek a kiállítási igazgatóságot terhelik.

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1899. április hó 14-én.

Jelen vannak előbb *Nagy László*, utóbb *Lederer Ábris* elnöklése mellett *Badics Ferencz*, *Erdődi Imre*, *Geőcze Sarolta*, *Gulyás Ferencz*, *Gyulai Béla*, *Heinrich Gusztáv*, *Hegedüs István*, *Hóman Ottó*, *Jaczkó Károly*, *Kovács János*, *Kovács Jenő*, *Kemény Ferencz*, *Kerekgyártó Elek*, *Négyesy László*, *Szikkás Adolf*, *Volenszky Aladár*, *Trájtler Károly*, utóbbi mint jegyző. Számos férfi és növendék.

I. Elnök az ülést megnyitja. A napirend első tárgya *Geőcze Sarolta* felolvasása a: «*Polgári és felsőbb leányiskoláról.*» A felolvasást a Társa-